

אנא בשכוני גואי הואי. מה שפירש בה הרב רבי שמואל ז"ל שבחדרים הפנימים הייתי דר ועובר דרך עליך, לא נראה לי מפני שהדין נותן שלא יפסיד חזקתו בשביל כך, וכי אין אדם עשוי למכור בית החיצון ומשייר לעצמו הפנימי ודרך, ואעפ"כ כיון שזה לבדו דר למה לא יעלה לו חזקה, ועוד א"כ מאי טעמיה דרבא והלא כל זמן שלא הביא ראיה שדר לבדו לא הביא עדי חזקה שאין חזקה למי שדר עם הבעלים, ולשון הגמרא עצמו אינו נוח להתפרש כן, שאין בלשון בשכוני גואי הואי שיעבור ויצא דרך על החיצון, אלא משמע הלשון ששם היה כל הזמן הזה ולא שיצא משם, ועוד דבכולהו נוסחאי בהאי ארעא ולא אשכחן ביתא אלא בפירושי הרב ז"ל.

והפירוש שכתב בו רבינו הגדול ז"ל מן המתמיהין בעיני, שכיון שהיה עומד במקום שאין שם חרום כל אותן הימים היה לו למחות, וכיון שלא מיחה בודאי שמכרה לו לזה באותו הזמן והוא בא בכאן או זה הלך לשם או על יד שלוחו מכר כמו שטוען זה, שאם לא כן למה לא מיחה כיון שלא היה במקום חרום, וזו דומה לשאר כל החזקות שבכולן מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי והאמינוהו ללוקח מפני שלא מיחה מוכר, אף כאן נמי בדין הוא שיהא נאמן לומר לקחתי באיזה ענין שיטעון.

ור"ח ז"ל כתב כדברי רבינו ז"ל אלא שבכלל דבריו יצא לדרך אחרת. וכן כתב בעובדא דשוקי בראי, ואע"ג דחזינו לרבתינו הגאונים ז"ל דאוקמוה להאי מעשה בשעת חרום, אין דינא הכי הוא, ומיהו אע"ג דקאמר מחאה שלא בפניו היא מחאה בעינין שיהא המוכר שם במדינה מצוי בעת שטוען זה הלוקח שקנה זה הקרקע וכדתנן אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה, וכיון דהוה תמן אפילו יום אחד דאיכא למימר בההוא יומא זבן ליה ואזל ליה לאלתר, כי אמר בתר הכי לא הוינא ידע דהאי נחית בארעאי דנמחי ביה לא משגחינן ביה, אלא אי קדים ונפק ושבק ארעיה בידא דאחרינא ואזל ליה איהו ונחית הלוקח בארעא דא ואכלה ולא ידע מרי ארעא דהאי נחית ואכיל ארעיה, כי האי גונא לא הוי חזקה, דאי לא תימא הכי מדת הדין לוקח. ועוד כתב לקמן ואע"ג דתנן אין צריך להיות עמו במדינה, מיהו צריך להיות יודע בעל הקרקע כי זה שטוען אתה מכרתה לי עומד בנכסיו דאי לא ידע אמאן קא ממחה, וזה ששינוי אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה פירוש כל שני חזקה, בשעת חרום, אבל שלא בשעת חרום אינו צריך להיות עמו אלא ביום שטוען שלקחה ממנו וירד בה, אלא כיון דידע דהאי גברא נחית בנכסיה אפ"ל הוא באספמיא והמחזיק בבבל הוה ליה למחויי דלא בעינן מחאה בפניו. אלו דברי ר"ח ז"ל. ומדבריו שאין חזקה שלא בפניו חזקה אלא אם כן תחלתה בפניו שהיה לו לשאול עליה אבל אם לא כן אינה חזקה אפ"ל אינו במקום חרום, ואינו נכון דכ"ש שיש לומר חברך חברה אית ליה, ואיהו עביד לשאול מי מחזיק בשלו.

ואני שמעתי בפירוש האי עובדא דשכוני גואי, שהוא מקום רחוק ברום דרום ונקרא גואי לפי שהוא חדר כדכתיב מן החזר תבוא סופה, וכתיב וחדרי תימן, ובראי הוא רוח צפון לפי שאינה מסוככת (לעיל כ"ה ב'), וקא טעין האי שהיה במקום שלא שמע החזקה או שלא היה יכול למחות במקום חרום הוא, והימניה רב נחמן עד דמייתי אידך סהדי דהוה במקום קרוב שאינו מקום חרום, דכיון שזה טוען שלא בפני החזקה במקום חרום טענתיה טענה וצריך הלה לקיים חזקתו כאלו טענו זה לא החזקה, ורבא סבר מכיון שהחזיק הרי הוא ברשותו והלה צריך להוריע חזקתו בראיה של חרום כשם שצריך להביא ראיה על המחאה בטוען מחיתי, רב נחמן מדמי לה לקיום חזקה גופה, ורבא מדמי לה למחאה, וקיימא לן כרב נחמן, ולפי זה צריך להביא עדים שהיה כל שלש שנים במקום קרוב, דהא חזקה בפחות משלש שנים לאו חזקה היא וכיון דמקצת שלש היה במקום חרום אינן עולין לו, והכי נמי משמע בפרק האשה שנתאלמנה (י"ז ב'). ויפה כיוון רבינו חננאל ז"ל בזו שפירש עד שיהא עמו במדינה כל שני חזקה. ואי אתא בסוף שנה שלישיית ורואה עומד בשלו יש לו למחות קודם שילך לו משם שהרי יודע שזה החזיק עליו ואם לא עכשיו ימחה אימתי והיינו עובדא דשוקי בראי, ואי אתא במקום חרום למקום קרוב בסוף שנה שלישיית ולא מיחה, אומדין אי אפשר דלא שמע וטעין הכי כגון דלא אתו שיירות מכי אתא איהו להכא ומבני מתא נמי לא שמיע לי מיד טענתיה טענה, דגמרינן לה מהא דאמר רבא עביד איניש דכל תלתין יומי טריד בשוקיה.